

ARBETARNAS
BILDNINGSFÖRBUND

ABF:s yttrande över Läsdelegationens betänkande "Barns och ungas läsning - ett ansvar för hela samhället" (SOU 2018:57)

Sammanfattning (ABF:s synpunkter i sammanfattning)

- ABF tillstyrker Läsdelegationens förslag om att satsa på studieförbunden i det läsfrämjande arbetet gentemot föräldrar. Det är avgörande att satsningarna är långsiktiga och permanentas. Utmaningarna som delegationen pekar på kan mötas genom strategiskt och långsiktigt arbete. Statliga nysatsningar och riktade anslag kan vara motiverade i uppstartsfasen, men genom att permanenta satsningarna kan arbetet bedrivas långsiktigt och utvecklas och därmed bli mer framgångsrikt.
- ABF tillstyrker delegationens förslag om vikten att utveckla fler arbetsplatsbibliotek. Många av dessa verksamheter är avgörande för att tillgängliggöra litteratur och når grupper som ofta inte läser.
- ABF ställer sig positiva till remissen som helhet med de förtydliganden vi fört fram i yttrandet. Långsiktighet och tillit i de olika satsningarna, riktat mot det civila samhället och folkbildningens organisationer, måste vara utgångspunkten i den kommande politiken för ett läsfrämjande arbete.

Övergripande kommentarer

En grundbult i Sveriges demokrati är studieförbundens arbete. Varje år samlas nästan två miljoner människor och genomför studiecirkelar tillsammans. Verksamheten pågår året runt och över hela landet. Sverige är en studiecirkeldemokrati – folkbildningen är demokratiskapare men också en mycket viktig kugge i läsfrämjandet.

ABF är Sveriges ledande och största studieförbund. 2017 genomfördes 67 000 studiecirkelar med en halv miljon deltagare, varav ca 170 000 var unika deltagare. ABF gör, utöver cirkelar och kulturprogram, ett praktiskt läsfrämjande arbete genom att vara deltagare i eller drivande av verksamheter och projekt "Boklådan", "Läs för mig", "Läs för mig, pappa", bokombudsutbildningar och seminarier "Boken på arbetsplatsen".

Läsdelegationen slår fast att läsandet sjunker och det särskilt oroande är att allt färre unga pojkar, och på längre sikt män, läser. I dag har var femte elev i årskurs 9 svårigheter att förstå och tolka annat än relativt enkla texter. En stor grupp ungdomar riskerar därmed att få framtida svårigheter att påverka såväl sina liv som samhället i stort.

Utgångspunkten i förslaget är att barn och ungas läsning är ett ansvar som åligger hela samhället. Betänkandet innehåller många förslag kring små barns språkutveckling, läsning i skolan, läsning på fritidshem och lov, bibliotek och läsfrämjande, läsande förebilder samt uppföljning och samverkan kring barns och ungas läsning. ABF delar uppfattningen om vikten av att fler barn och ungas läsning ska öka men vi anser att läsfrämjande insatser också måste fokusera på vuxna.

ABF menar att en avgörande utgångspunkt för ett framgångsrikt läsfrämjande arbete, med syftet att få fler barn och ungdomar att läsa, handlar om att få fler vuxna att läsa och vara förebilder. Folkbildningen har en nyckelposition i detta arbete. Det är utgångspunkten för ABF:s yttrande som fokuserar på delar av innehållet och förslagen i kapitel 9.

Nedan kommenterar ABF några valda delar av förslagen i kapitel 9 och särskilt de förslag och områden som berör folkbildningens och studieförbundens arbete.

9 Läsande förebilder

I kapitel 9 pekar delegationen på att arbetet med förebilder är viktigt om inte avgörande i det läsfrämjande arbetet.

ABF ställer sig positiva till det breda anslaget och delar beskrivningarna och tillstyrker förslagen om att stärka arbetet med läsambassadörer och förebilder. ABF delar delegationens uppfattning om att studieförbund tillsammans med andra aktörer, exempelvis fackföreningar, har stora möjligheter att nå fram till män och genom detta stärka mäns och pappors roll som förebilder.

9.3.1 Folkbildningsrådet

I avsnittet beskriver delegationen två av regeringens satsningar under mandatperioden 2014-2018: 30 miljoner av folkbildningsanslaget öronmärktes 2014 till läsfrämjande insatser, samt 50 miljoner 2018-2020 för studieförbundens verksamhet med att stärka föräldrars delaktighet i barns lärande.

ABF menar att folkbildning inte kan fjärrstyras och att den vilar på frivillig grund. Studieförbunden har en omfattande och välfungerande verksamhet, som vi beskriver i detta remissvar, och verksamheten är till största del finansierad av statsbidrag.

ABF är positivt inställda till att extra resurser tilldelas folkbildningen, särskilt då lokala och regionala stöd minskat under lång tid. Men vi vill se permanenta insatser. ABF föreslår därför att såväl arbetet med att stärka föräldrar att delta i sina barns lärande som satsningen på att utveckla läsfrämjandet bör permanentas och att resurserna kan tillföras Folkbildningsrådet som sedan kan fördela dem.

9.3.3 Arbetsplatsbibliotek

ABF instämmer i delegationens uppfattning om att arbetsplatsbiblioteken är en viktig del i infrastrukturen för att tillgängliggöra litteratur, särskilt i grupper som annars inte läser. Den verksamhet som redan idag finns på många platser i landet, och som bedrivs av bland annat ABF och fackföreningsrörelsen, ökar tillgången till litteratur och bidrar till ett ökat läsande. I förlängningen stärker satsningarna på arbetsplatsbibliotek vuxna i deras roller som läsförebilder för sina barn.

ABF menar att arbetsplatsbiblioteken är en omistlig del av biblioteksinfrastrukturen i hela landet och vill se fler satsningar för att fler arbetsplatsbibliotek ska kunna förverkligas.

9.4 Bedömningar gällande läsande förebilder

Delegationen: *”Delegationens bedömning: Studieförbunden bör, inom ramen för uppdraget att stärka föräldrars delaktighet i sina barns lärande, särskilt fokusera på föräldrar som läsande förebilder.*

Kulturrådet bör, inom ramen för sitt handlingsprogram för läsfrämjande, genomföra ytterligare insatser för att stärka vuxnas läsning så att vuxna kan utgöra läsande förebilder för barn och unga. Inom ramen för detta arbete bör även ingå att utveckla former för hur den statliga nivån kan samverka med den kommunala och regionala nivån för att utveckla den läsfrämjande verksamheten i arbetslivet, bland annat när det gäller arbetsplatsbibliotek. Arbetet bör genomföras tillsammans med andra aktörer som arbetar med vuxnas läsning, till exempel folkbildningen.

Kommuner bör arbeta för att inrätta tjänster för läsfrämjande-ambassadörer som företräder de nationella minoritetsspråken och som kan vara vuxna läsande förebilder för barn och unga.”

- ABF tillstyrker Läsdelegationens förslag om att satsa på studieförbunden i det läsfrämjande arbetet gentemot föräldrar. Det är avgörande att satsningarna är långsiktiga och permanentas. Utmaningarna som delegationen pekar på kan mötas genom strategiskt och långsiktigt arbete. Statliga nysatsningar och riktade anslag kan vara motiverade i uppstartsfasen, men genom att permanenta satsningarna kan arbetet bedrivas långsiktigt och utvecklas och därmed bli mer framgångsrikt.
- ABF tillstyrker delegationens förslag om vikten att utveckla fler arbetsplatsbibliotek. Många av dessa verksamheter är avgörande för att tillgängliggöra litteratur och nå grupper som ofta inte läser.
- ABF ställer sig positiva till remissen som helhet med de förtydliganden vi fört fram i yttrandet. Långsiktighet och tillit i de olika satsningarna, riktat mot det civila samhället och folkbildningens organisationer, måste vara utgångspunkten i den kommande politiken för ett läsfrämjande arbete.

Helén Pettersson
Förbundsordförande
Arbetarnas Bildningsförbund